

Rapport

Datum: 14 juli 2005

Rapportnummer: 2005/200

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat zij, nadat zij op 21 oktober 2002 betrokken was geraakt bij een aanrijding, achteraf door ambtenaren van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) als verdachte is aangemerkt van overtreding van artikel 54 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990) en artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994.

In dat kader klaagt zij er tevens over dat de ambtenaar, die haar op 21 oktober 2002 heeft gevraagd wat er was gebeurd, haar niet heeft meegedeeld dat zij niet verplicht was tot antwoorden.

Voorts klaagt verzoekster erover dat deze ambtenaar haar verklaring niet juist heeft weergegeven in het proces-verbaal, nu er is vermeld hoe hard zij zou hebben gereden, terwijl zij zich daarover niet had uitgelaten, en niet is opgenomen dat verzoekster van achteren werd aangereden op het moment dat zij ter hoogte van de bestuurderscabine van een vrachtwagen op de rechterrijstrook reed.

Daarnaast klaagt verzoekster erover dat in het proces-verbaal niet is vermeld of er remsporen op het wegdek aanwezig waren, waardoor het beantwoorden van de schuldvraag is bemoeilijkt.

Verzoekster klaagt er ook over dat zij niet op een later moment in de gelegenheid is gesteld te reageren op het feit dat zij als verdachte werd aangemerkt en daarmee niet heeft kunnen reageren op hetgeen de tegenpartij had verklaard over de aanrijding. Zij is daarbij van mening dat het vermoeden van één van de ambtenaren van de KLPD dat de tegenpartij te hard heeft gereden in het proces-verbaal had dienen te worden vermeld.

Verzoekster klaagt ten slotte over het feit dat er in het kader van de behandeling van haar klacht door de beheerder van het KLPD geen hoor en wederhoor heeft plaatsgevonden.

Beoordeling

Algemeen

Verzoekster reed op 21 oktober 2002 in haar personenauto op de rechterrijbaan van de Rijksweg A12. Toen zij vervolgens wisselde van rijbaan en op de linkerrijbaan reed om een vrachtwagen in te halen, werd zij van achteren aangereden door de heer Y. Hierdoor heeft zij lichamelijke letsels (een whiplash) opgelopen. Ambtenaren B. en G. van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) zijn ter plaatse gekomen en hebben verzoekster en Y gevraagd naar de toedracht van het ongeval. Verzoekster is hierna met een ambulance naar het ziekenhuis vervoerd. Van de verklaringen van verzoekster en Y hebben B. en G. een proces-verbaal opgemaakt. Verzoekster heeft van de officier van justitie een

transactievoorstel ontvangen voor overtreding van artikel 54 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (hierna RVV 1990). Bij brief van 3 juli 2003 heeft verzoekster advocaat aan de officier van justitie kenbaar gemaakt het niet eens te zijn met de aangeboden transactie. Vervolgens is verzoekster gedagvaard voor overtreding van artikel 54 RVV 1990 bij de kantonrechter. De kantonrechter heeft verzoekster bij vonnis van 9 februari 2004 vrijgesproken.

I. Ten aanzien van het achteraf aanmerken als verdachte

1. Verzoekster klaagt ten eerste over het feit dat zij achteraf door ambtenaren van het KLPD is aangemerkt als verdachte van artikel 54 van het RVV 1990 en artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994 (hierna WWV 1994).

2. De korpsbeheerder heeft in zijn brief van 5 juli 2004 over dit klachtonderdeel onder meer het volgende meegedeeld. Ambtenaar B. heeft aangegeven dat hij in afwachting van de komst van de ambulance bij verzoekster in de auto is gaan zitten. Hij heeft tegen verzoekster verklaard dat op dat moment nog niet duidelijk was wie er schuldig was aan de aanrijding en dat zij daaraan mogelijk mede schuldig kon zijn. Volgens de korpsbeheerder zou dit kunnen impliceren dat zij mogelijk als verdachte zou worden aangemerkt, maar de opmerking van B. geeft naar de mening van de korpsbeheerder onvoldoende aanleiding om te veronderstellen dat voor verzoekster duidelijk werd dat zij als verdachte werd gezien. Om die reden acht hij de klacht op dit punt gegrond.

3. Blijkens de reactie van de korpsbeheerder is verzoekster - hoewel de schuldvraag direct na de aanrijding niet kon worden beantwoord - aangemerkt als mogelijke verdachte op het moment dat politieambtenaar B. haar vragen heeft gesteld over de toedracht van het ongeval. B. heeft enerzijds aangegeven dat hij verzoekster de cautie heeft gegeven en anderzijds tijdens de interne klachtbehandeling door de KLPD en tegenover de expert van Nationale Nederlanden verklaard dat vergelijking van de (tegenstrijdige) verklaringen van verzoekster en Y er toe heeft geleid dat beide partijen achteraf als verdachte zijn aangemerkt (zie Bevindingen, onder A., punt 4.2 en onder C., punt 3.3). Politieambtenaar G. heeft daarentegen tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman verklaard dat verzoekster aanvankelijk door hen als enige verdachte was aangemerkt, omdat zij met een te lage snelheid was gaan inhalen. Omdat zij niet konden inschatten hoe hoog de snelheid van de tegenpartij was geweest, zijn achteraf beide partijen als verdachte aangemerkt. Het was namelijk niet duidelijk of de andere partij niet op tijd had kunnen remmen. Er waren geen remsporen waaruit dat was af te leiden en er waren geen getuigen (meer) beschikbaar (zie Bevindingen, onder C., punt 3.2).

4. De Nationale ombudsman is van oordeel dat verzoekster feitelijk niet achteraf als verdachte is aangemerkt, omdat B. heeft verklaard haar de cautie te hebben gegeven. Hieruit valt af te leiden dat B. in ieder geval de intentie had om verzoekster als verdachte te horen. Daaraan doet niet af dat B. pas op een later moment heeft besloten het

proces-verbaal in te sturen naar het openbaar ministerie. De klacht van verzoekster is derhalve gebaseerd op een onjuiste voorstelling van zaken. De vraag of B. daadwerkelijk verzoekster heeft gewezen op haar recht om te zwijgen, beoordeelt de Nationale ombudsman hierna onder II.

De klacht mist derhalve feitelijke grondslag.

II. Ten aanzien van het geven van de cautie

1. Daarnaast klaagt verzoekster erover dat politieambtenaar B. haar niet heeft verteld dat zij niet tot antwoorden was verplicht.

2. De korpsbeheerder heeft in zijn reactie op de klacht aangegeven dat politieambtenaar B. overeenkomstig artikel 29, tweede lid, van het WvSv aan verzoekster had moeten meedelen dat zij niet tot antwoorden was verplicht. B. heeft echter niet de letterlijke bewoordingen van dit artikel gebruikt, maar verzoekster gevraagd of zij er bezwaar tegen had om een verklaring af te leggen. Om die reden is de korpsbeheerder van mening dat aan verzoekster onvoldoende duidelijk is gemaakt dat zij niet tot antwoorden was verplicht. De klacht daarover acht hij gegrond.

3. In artikel 14, derde lid, onder g van het IVBPR is bepaald dat een verdachte niet kan worden gedwongen tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen (zie Achtergrond, onder 4.). Het zwijgrecht vloeit ook voort uit artikel 6 van het EVRM en is voorts expliciet opgenomen in artikel 29, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering (WvSv) (zie Achtergrond, onder 5., respectievelijk 1.). Het zwijgrecht wordt versterkt door artikel 29, tweede lid van het WvSv: "Voor het verhoor wordt de verdachte medegedeeld dat hij niet verplicht is tot antwoorden". Deze zogenoemde cautieplicht kan worden gerubriceerd onder het beginsel van fair play.

4. Onder I.4. heeft de Nationale ombudsman niet aannemelijk geacht dat verzoekster achteraf als verdachte is aangemerkt. Gelet op het feit dat verzoekster mogelijk later als verdachte kon worden beschouwd, diende de politie - zoals ook al door de korpsbeheerder is aangegeven - verzoekster voorafgaand aan het stellen van vragen ingevolge artikel 29, tweede lid, van het WvSv te wijzen op het feit dat zij niet verplicht was om te antwoorden. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het stellen van de vraag of verzoekster bezwaar had tegen het afleggen van een verklaring niet inhoudt dat zij uitdrukkelijk is gewezen op het feit dat zij daartoe niet verplicht is en daaraan ook niet kan worden gelijk gesteld. Het is in strijd met het in artikel 14, derde lid, onder c van het IVBPR neergelegde grondrecht, en daarmee in strijd met het beginsel van fair play, dat verzoekster niet op haar zwijgrecht is gewezen.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van de remsporen

1. Verzoekster heeft tevens geklaagd over het feit dat niet in het proces-verbaal is vermeld of er remsporen op het wegdek aanwezig waren, waardoor het beantwoorden van de schuldvraag is bemoeilijkt. Verzoekster is van mening dat het proces-verbaal daarmee niet compleet is, omdat de degene die haar van achteren heeft aangereden, in zijn verklaring stelt dat hij het met remmen niet meer haalde. Hij moet derhalve krachtig hebben geremd, waardoor sporen op het wegdek moeten zijn achtergelaten. Nu niet is aangegeven of die sporen zijn aangetroffen is het voorgaande niet meer te achterhalen.

2. De korpsbeheerder acht dit onderdeel van verzoeksters klacht niet gegrond. In het proces-verbaal hebben de politieambtenaren onder het kopje 'Sporen op het wegdek' vermeld welke sporen er zijn aangetroffen. In deze systematiek wordt niet vermeld dat bepaalde sporen niet zijn aangetroffen. Nu in het proces-verbaal geen remsporen zijn vermeld, brengt dit mee dat deze sporen ook niet zijn aangetroffen.

3. Politieambtenaar B. heeft tijdens de interne klachtprocedure verklaard dat er geen remsporen in het proces-verbaal zijn vermeld, omdat deze niet waren aangetroffen op het natte wegdek. Politieambtenaar G. heeft dit bevestigd in zijn verklaring tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman.

4. Het beginsel van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. In het geval een aanrijding heeft plaatsgevonden waarbij een van de betrokkenen gewond is geraakt en waarbij op het moment dat de politie ter plaatse komt vaststaat dat de gewonde zal worden vervoerd naar een ziekenhuis, dient het politieonderzoek op de plaats van de aanrijding gericht te zijn op het opmaken van een proces-verbaal. Dit houdt in dat een zo volledig mogelijk beeld dient te worden gevormd van de omstandigheden waaronder de aanrijding heeft plaatsgevonden. Naast het opnemen van de verklaringen van alle betrokkenen en eventuele getuigen, dient het onderzoek zich ook te richten op het zo volledig mogelijk vastleggen van de sporen die op de plaats van aanrijding en op de betrokken voertuigen worden aangetroffen. Wanneer daartoe aanleiding bestaat, dient in beginsel ook een technisch onderzoek te worden ingesteld aan de bij het ongeval betrokken voertuigen.

5. Dit onderdeel van de klacht van verzoekster richt zich met name op het feit dat niet in het proces-verbaal is vermeld of er remsporen zijn aangetroffen. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de politie hiertoe niet verplicht is. In het proces-verbaal is onder het kopje 'sporen op het wegdek' vermeld 'glasscherven, losse auto-onderdelen en schuifsporen'. Hieruit is naar het oordeel van de Nationale ombudsman in beginsel geen andere conclusie te trekken dan dat alle andere mogelijke sporen, waaronder remsporen, niet zijn vermeld, omdat deze niet zijn aangetroffen. Dit zou anders liggen indien er aanwijzingen waren dat wel aanwezige sporen niet zijn vermeld, maar daarvan is in deze zaak niet gebleken. De Nationale ombudsman acht het proces-verbaal op dat punt compleet en is van oordeel dat niet van de politie kan worden verwacht dat zij in het

proces-verbaal ook van niet-aangetroffen sporen melding maakt. Verzoekster stelt zich voorts op het standpunt dat remsporen moeten zijn aangetroffen, indien de verklaring van degene die haar van achteren heeft aangereden op waarheid berust. De Nationale ombudsman kan zich niet vinden in het betoog van verzoekster op dit punt. In het proces-verbaal is onder meer vermeld dat het wegdek nat was, omdat het regende. Onder die weersomstandigheid valt het naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet uit te sluiten dat er wordt geremd zonder daarvan sporen op het wegdek achter te laten.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het niet opnieuw horen van verzoekster en het niet juist weergeven van haar verklaring in het proces-verbaal

1. Verzoekster klaagt er tevens over dat zij niet op een later moment nog is gehoord over de verdenking en de verklaring van de heer Y. Zij is tevens van mening dat haar verklaring ter plaatse niet juist is weergegeven in het proces-verbaal, omdat daarin is vermeld hoe hard zij heeft gereden, terwijl zij zich daarover niet heeft uitgelaten, en niet is opgenomen dat verzoekster ter hoogte van de bestuurderscabine van de vrachtwagen reed op het moment dat zij van achteren werd aangereden.

2. De korpsbeheerder is van mening dat het niet noodzakelijk is om een verdachte opnieuw te horen indien er sprake is van tegenstrijdige verklaringen. Het kan in bepaalde gevallen wel wenselijk zijn. De korpsbeheerder is ten aanzien van deze zaak van mening dat een tweede verhoor van verzoekster op zijn plaats was geweest, aangezien zij vlak na het ongeval een afwezige en duizelige indruk maakte en betrokken ambtenaar B. bang was dat zij het bewustzijn zou verliezen. Verzoeksters klacht op dit punt acht hij om die reden eveneens gegrond. De korpsbeheerder heeft niet expliciet gereageerd op de door verzoekster naar voren gebrachte onjuistheden in haar verklaring in het proces-verbaal.

3. Betrokken ambtenaar B. heeft in zijn verklaring tijdens de interne klachtprocedure aangegeven dat hij in afwachting van de ambulance en om te voorkomen dat hij verzoekster later moest horen, heeft besloten haar naar een verklaring te vragen. Betrokken ambtenaar G. heeft tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman verklaard dat verzoekster niet nog op een later moment is gehoord, omdat in het algemeen dan de feiten van het voorval op de achtergrond zijn geraakt.

4. Bij de beoordeling van dit klachtonderdeel is het beginsel van fair play van belang. Dit beginsel houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Voor een zo volledig mogelijk beeld van de omstandigheden waaronder de aanrijding, waarbij een van de betrokkenen letsel heeft opgelopen, heeft plaatsgevonden dient de politie in het proces-verbaal onder meer de verklaringen van alle betrokkenen en eventuele getuigen op te nemen.

5. Verzoekster had opnieuw gehoord willen worden, omdat zij over de verdenking een verklaring had willen afleggen en omdat zij had willen reageren op de verklaring van Y. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de ambtenaren van het KLPD in beginsel hadden kunnen volstaan met het ter plaatse horen van verzoekster, indien daarmee - in samenhang met de overige onderzoekshandelingen - een volledig beeld van het ontstaan van de aanrijding was verkregen. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat de fysieke toestand van verzoekster zodanig was dat betwijfeld moet worden of zij voldoende in staat was om een verklaring af te leggen. Om die reden had B. er goed aan gedaan om verzoekster op een later moment nogmaals te horen. Op die wijze zou immers worden uitgesloten dat de verklaring van verzoekster teveel zou zijn beïnvloed door haar fysieke gesteldheid, waardoor niet een volledig beeld van de toedracht van de aanrijding kon zijn ontstaan. Door verzoekster niet opnieuw te horen hebben de ambtenaren van de KLPD in strijd gehandeld met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De onderzochte gedraging is op dit punt in zoverre niet behoorlijk.

6. Verzoekster klaagt verder over de weergave van haar verklaring in het proces-verbaal. Betrokken ambtenaar B. heeft echter ontkend dat verzoekster geen snelheid heeft genoemd en zou hebben gezegd dat zij ter hoogte van de vrachtwagencabine was ten tijde van de aanrijding.

Los van de vraag of B. de verklaring van verzoekster niet juist in het proces-verbaal heeft opgenomen, is de Nationale ombudsman van oordeel dat het opnieuw horen van verzoekster er waarschijnlijk toe had geleid dat zij beter in staat zou zijn geweest een volledige verklaring af te leggen. Niet met zekerheid is vast te stellen of B. verzoeksters verklaring al dan niet juist heeft weergegeven. Tijdens het onderzoek is gebleken dat hun verklaringen hierover tegenover elkaar staan en van de letterlijke inhoud van het verhoor niemand anders getuige was en er geen sprake is van feiten of omstandigheden op grond waarvan de Nationale ombudsman aan de ene lezing meer betekenis zou moeten toekennen dan aan de andere.

De Nationale ombudsman onthoudt zich in zoverre van een oordeel op dit punt.

V. Ten aanzien van vermelden van het vermoeden van betrokken ambtenaar B.

1. Verzoekster heeft ook geklaagd over het feit dat het vermoeden dat betrokken ambtenaar B. tegenover de raadsman van verzoekster zou hebben geuit in een telefoongesprek op 18 februari 2003 niet in het proces-verbaal is opgenomen. B. zou hebben gezegd dat hij het vermoeden had dat de heer Y te hard zou hebben gereden.

2. De korpsbeheerder heeft in zijn reactie op dit klachtonderdeel aangegeven dat B. heeft verklaard zeker niet te hebben gezegd dat hij het vermoeden had dat de heer Y te hard zou hebben gereden. B. sloot niet uit dat hij op een vraag van de raadsman van

verzoekster zou hebben gezegd dat dat tot de mogelijkheden behoorde. Voorts is de korpsbeheerder van mening dat het niet juist is om dergelijk niet te onderbouwen vermoedens in het proces-verbaal op te nemen.

3. Ook hier geldt het vereiste van administratieve nauwkeurigheid, op grond waarvan onder meer van de politie mag worden verwacht dat de gegevens, die in een proces-verbaal worden vermeld, overeenkomen met de werkelijkheid en volledig zijn.

4. De Nationale ombudsman is met de korpsbeheerder van oordeel dat het KLPD - los van de vraag of B. tegenover de raadsman heeft gezegd dat Y vermoedelijk te hard heeft gereden - in het proces-verbaal enkel feiten en omstandigheden dient te vermelden, die objectief kunnen worden vastgesteld. B. is geen getuige geweest van de aanrijding tussen verzoekster en Y. Voorts waren er geen sporen op grond waarvan kon worden geconcludeerd dat Y te hard had gereden. Een conclusie met betrekking tot de snelheid van Y kon derhalve niet op feiten of omstandigheden worden gebaseerd en behoorde daarom niet in het proces-verbaal te worden opgenomen.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

VI. Ten aanzien van hoor en wederhoor

1. Ten slotte klaagt verzoekster erover dat tijdens de behandeling van haar klacht door de beheerder van het KLPD geen hoor en wederhoor is toegepast.

2. De korpsbeheerder is van mening dat het telefoongesprek, dat de advocaat van verzoekster op 27 mei 2003 heeft gevoerd met de behandelaar van de klacht, namens verzoekster heeft plaatsgevonden in het kader van hoor en wederhoor. Door de klachtbehandelaar en verzoeksters advocaat was tijdens dit gesprek niet ter sprake geweest dat verzoekster na het op schrift stellen van de verklaring van de betrokken ambtenaar alsnog in de gelegenheid zou worden gesteld daarop te reageren. Nu de advocaat van verzoekster niet heeft aangegeven dat hij een andere invulling aan dit beginsel heeft willen geven, kon hiermee worden volstaan, aldus de korpsbeheerder. Ten tijde van het versturen van een bericht van 20 juni 2003 door de korpschef aan de advocaat van verzoekster, waarin werd vermeld dat was verzuimd hoor en wederhoor toe te passen, was bij degene die de brief namens de korpschef ondertekende niet bekend dat inmiddels wederhoor had plaatsgevonden. Voorts is het bericht van verzoeksters advocaat van 3 juli 2003, met daarin vermeld de data waarop verzoekster voor wederhoor verhinderd was, voor kennisgeving aangenomen nu het klachtonderzoek al was afgerond en wederhoor al had plaatsgevonden. Ten slotte heeft de korpsbeheerder nog opgemerkt dat de klachtencommissie van het KLPD ten tijde van het behandelen van verzoeksters klacht niet verplicht was om de klager te horen. Kennelijk bestond daartoe voor de commissie ook geen aanleiding.

3. Het vereiste van hoor en wederhoor houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van een handeling of beslissing betrokkenen in staat stellen te worden gehoord. Dit betekent dat een bestuursorgaan burgers in de gelegenheid moet stellen om voor hun belangen op te komen. Hiervan is sprake als het bestuursorgaan de klager en degene op wie de klacht betrekking heeft in de gelegenheid stelt te worden gehoord. Van het horen kan alleen dan worden afgezien indien de klacht kennelijk ongegrond is dan wel indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord. Indien degene op wie de klacht betrekking heeft feitelijk verweer voert en de gedraging ontkent of feiten aanvoert die de gedraging in een andere daglicht plaatsen, is er sprake van (nieuwe) gegevens waarover de klager zijn visie moet kunnen geven. Wederhoor is dan een vereiste.

Het vereiste van hoor en wederhoor was ten tijde van de behandeling van de klacht in de klachtenregeling van het KLPD vastgelegd in artikel 9, derde lid. In de toelichting op dit artikel vermeldt de klachtenregeling dat de klager voldoende in de gelegenheid moet worden gesteld zijn standpunt te geven over de klacht en de reacties daarop. Dit kan zowel mondeling als schriftelijk plaatsvinden. In artikel 12, tweede lid, van de klachtenregeling is voorts opgenomen dat de klachtencommissie van het KLPD de klager schriftelijk dan wel mondeling kan horen (zie voor de klachtenregeling Achtergrond, onder 6.).

4. Uit het onderzoek naar de klacht komt naar voren dat de klachtbehandelaar van het KLPD zijn bevindingen van het telefoongesprek tussen hem en de advocaat van verzoekster heeft neergelegd in een brief van 27 mei 2003 aan de contactfunctionaris Klachten van het KLPD (zie Bevindingen, onder C., punt 2.3). Deze brief is niet als verslag van het horen naar verzoekster toegezonden. Uit deze brief blijkt dat de klachtbehandelaar verzoeksters advocaat met zijn toestemming telefonisch heeft gehoord. Verzoeksters advocaat heeft blijkens de brief aangegeven dat hij het niet nodig vond om de klacht van verzoekster te herzien of aan te vullen. Hierna heeft de klachtbehandelaar aangegeven wat betrokken ambtenaar B. heeft verklaard over de klacht. Naar voren kwam dat de visie van B. op de wijze waarop hij verzoekster ter plaatste heeft gehoord afwijkt van hetgeen verzoekster daaromtrent in haar klacht had opgenomen. De klachtbehandelaar gaf voorts aan dat verzoeksters advocaat heeft aangehoord wat er zich op de plaats van het ongeval heeft afgespeeld en hoe de verbalisanten hun werk hebben verricht op de plek van het ongeval.

5. Nu verzoeksters advocaat de inhoud van de voormelde brief van de klachtbehandelaar niet heeft weersproken, kan worden aangenomen dat hij, gelet op zijn functie van belangenbehartiger, heeft ingestemd met het voeren van een telefoongesprek waarin hij namens verzoekster heeft aangegeven dat de klacht niet behoeft te worden herzien of aangevuld. In dat opzicht is het gesprek tussen de klachtbehandelaar en de advocaat aan te merken als een gelegenheid waarbij verzoekster haar klacht heeft kunnen toelichten.

6. Dit geldt echter niet voor het geven van een reactie op de verklaring van betrokken ambtenaar B.

Weliswaar is aan verzoeksters belangenbehartiger verteld wat betrokken ambtenaar B. heeft verklaard, maar van hem kon niet worden verwacht dat hij daarop naar behoren kon reageren, omdat hij niet feitelijk bij het ongeval aanwezig is geweest. Hij heeft, blijkens de onder punt 4 vermelde brief van de klachtbehandelaar, aangehoord wat B. heeft verklaard over het ongeval, maar daarop geen commentaar gegeven. De korpsbeheerder is van mening dat nu verzoeksters advocaat niet heeft aangegeven dat zij nog wilde reageren op de verklaring van de betrokken ambtenaar, kon worden volstaan met het telefoongesprek. De Nationale ombudsman kan zich niet vinden in deze redenering. Hiertoe overweegt hij het volgende.

Allereerst is in de door de klachtbehandelaar opgestelde brief van 27 mei 2003 niet vastgelegd dat verzoeksters advocaat namens haar heeft afgezien van het geven van een reactie op de verklaring van B. Gelet op de tegenstrijdigheden in de verklaringen van verzoekster en B. was er sprake van nieuwe gegevens waarop verzoekster had moeten kunnen reageren. Ook is niet in de brief van 27 mei 2003 vermeld dat het gevoerde telefoongesprek plaatsvond in het kader van hoor en wederhoor en dat met de reactie in het telefoongesprek zou worden volstaan. De (later verzonden) brief van verzoeksters advocaat met haar verhinderdata geeft juist aan dat zij niet afzag van het horen.

Voorts is de Nationale ombudsman van oordeel dat het horen niet afhankelijk kan worden gesteld van de indiener van een klaagschrift. Door van de advocaat van verzoekster te verlangen dat hij moet aangeven of zij alsnog gehoord wil worden, zonder duidelijkheid te verschaffen over de status van het gevoerde telefoongesprek, heeft het KLPD verzoekster naar het oordeel van de Nationale ombudsman onvoldoende in staat gesteld om te worden gehoord. Dit geldt te meer nu verzoekster vervolgens ook niet door de klachtencommissie van het KLPD is gehoord omtrent de verklaring van B. Daarmee heeft het KLPD gehandeld in strijd met het vereiste van hoor en wederhoor.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

7. Ten overvloede merkt de Nationale ombudsman nog op dat de correspondentie tussen het KLPD en verzoeksters advocaat voor het KLPD een aanwijzing had moeten zijn dat verzoekster niet afzag van een reactie op de verklaring van betrokken ambtenaar B. Naar aanleiding van de brief van 20 juni 2003 (ruim drie weken na het relevante telefoongesprek), dat wederhoor alsnog plaats diende te vinden, heeft verzoeksters advocaat immers haar verhinderdata doorgegeven. Het is dan ook niet juist dat deze brief voor kennisgeving is aangenomen en het KLPD verzoekster advocaat op de eerste dag van haar vakantie heeft meegedeeld dat het onderzoek naar haar klacht inmiddels is afgerond.

8. Volledigheidshalve merkt de Nationale ombudsman op dat het vereiste van hoor en wederhoor vanaf 1 maart 2004 door de politie dient te worden toegepast conform artikel 9:10, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb, zie Achtergrond, onder 7.), waarin, voor zover relevant, is bepaald dat het bestuursorgaan de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft in de gelegenheid stelt te worden gehoord.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Korps landelijke politiediensten is

gegrond ten aanzien van:

het geven van de cautie, wegens schending van het recht om als verdachte te zwijgen;

het opnieuw horen van verzoekster, wegens schending van het beginsel van fair play;

hoor en wederhoor, wegens schending van het vereiste van hoor en wederhoor.

niet gegrond ten aanzien van:

het achteraf aanmerken als verdachte;

de vermelding van remsporen;

de vermelding van het vermoeden van betrokken ambtenaar B.

Ten aanzien van het weergeven van verzoeksters verklaring in het proces-verbaal onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

Onderzoek

Op 2 september 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw H. te Z., ingediend door de heer mr. P.M. van der Roest te Emmen, met een klacht over een gedraging van het Korps landelijke politiediensten.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het Korps landelijke politiediensten (de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), werd een onderzoek ingesteld. Het onderzoek naar verzoeksters klacht was in eerste instantie alleen gericht op het al dan niet toepassen van hoor en wederhoor in het kader van de interne klachtprocedure, aangezien de overige klachtonderdelen in meer of mindere mate samenhang vertoonden met de nog lopende strafzaak tegen verzoekster. Nadat de kantonrechter verzoekster had vrijgesproken, zijn ook de overige klachtonderdelen bij het onderzoek van de Nationale ombudsman betrokken.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de landelijk hoofdofficier van justitie over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was.

De genoemde hoofdofficier maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld. Ten slotte werd een betrokken ambtenaar telefonisch gehoord.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De beheerder van het Korps landelijke politiediensten berichtte dat het verslag hem geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. Verzoeker en de betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. FEITEN

1.1. Op 21 oktober 2002 raakte verzoekster als bestuurder van haar auto betrokken bij een aanrijding op de rijksweg A-12. De politieambtenaren B. en G. van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) arriveerden ter plaatse. In het proces-verbaal van 14 november 2002 van B. staat over het betreffende ongeval onder meer het volgende vermeld:

"14.2 (verzoekster; N.o.) reed op de rechter rijstrook en week uit naar de linker rijstrook om een vrachtauto in te halen.

14.1 (de andere partij; N.o.) reed daarachter op de linker rijstrook, was 14.2 al dicht genaderd en botste, ondanks krachtig remmen vervolgens tegen de achterzijde van 14.2.

(...)

Sporen op het wegdek

glasscherven, losse auto-onderdelen en schuifsporen"

1.2. Op 21 oktober 2002 verhoorde politieambtenaar B. verzoekster ter plaatse als verdachte. In het proces-verbaal van verhoor van 12 november 2002 staat onder meer het volgende vermeld:

"Nadat ik de verdachte had medegedeeld dat zij niet tot antwoorden verplicht was en waarover ik haar wenste te horen verklaarde zij:

'Op 21/10/2002 te 08:50 uur reed ik als bestuurster van de Toyota Avensis over de zuidelijke rijbaan van de autosnelweg A12 in de gemeente Arnhem. Ik reed in de richting Arnhem over de rechter rijstrook, met een geschatte snelheid van ongeveer 90 kilometer per uur. Ik was de enige inzittende van deze auto.

Ik week uit naar de linker rijstrook om een vrachtauto in te halen. Er reed ver achter mij een rode auto op de linker rijstrook.

Toen ik van rijstrook was gewisseld en op de linker rijstrook reed, voelde ik een harde klap achter tegen mijn auto en zag dat die rode auto tegen mijn auto was gebotst.

Door dit ongeval ben ik duizelig en heb erg veel pijn in mijn nek.' "

1.3. Op 12 oktober 2002 verhoorde politieambtenaar G. ter plaatse als verdachte de andere bij het ongeval betrokken partij, de heer Y. In het proces-verbaal van verhoor van 14 november 2002 staat onder meer het volgende vermeld:

"Nadat ik de verdachte had medegedeeld dat hij niet tot antwoorden verplicht was en waarover ik hem wenste te horen verklaarde hij:

'(...)

Heden, 21 oktober 2002 omstreeks 08.50 uur reeds ik als bestuurder van de personenauto kenteken XX-XX-XX over de zuidelijke rijbaan van de autosnelweg A12 in de gemeente Arnhem. Ik reed in de richting Arnhem over de linker rijstrook met een geschatte snelheid van 120 km/uur. Bij mij in de auto zaten nog 2 personen.

Voor mij reed op de rechter rijstrook een zwarte toyota avensis met een snelheid van ongeveer 80 km/uur.

Plotseling kwam deze auto voor mij naar links om een vrachtauto in te halen. Er werd wel richting aangegeven maar toen werd er ook direct van rijstrook gewisseld.

Het snelheidsverschil was zo groot ten opzichte van de afstand tot die auto dat ik het met remmen niet meer haalde en tegen de achterzijde van die toyota aanreed.

Er reed niemand voor mij voor de inhaalmanoeuvre.' "

2. Bij brief van 3 maart 2003 diende verzoeksters gemachtigde een klacht in bij de klachtencommissie van het KLPD over het optreden van de politieambtenaren B. en G.

In deze brief staat het volgende vermeld:

"...Namens cliënte, mevrouw H., wonende te Z., dien ik middels dit schrijven een klacht in tegen:

- B., alsmede G.

De klachten luiden als volgt:

Op maandag 21 oktober 2002 is klaagster slachtoffer geworden van een aanrijding op de Rijksweg A12 binnen de gemeente Arnhem. Haar voertuig werd aan de achterzijde aangereden door een voertuig met als bestuurder Y.

Als gevolg van de aanrijding heeft klaagster een whiplash opgelopen en zij kon dientengevolge direct na de aanrijding NIET bewegen.

Brigadier B. heeft naast klaagster in de auto plaatsgenomen en heeft aldaar ZELF uit de handtas van klaagster haar rijbewijs en autopapieren gehaald teneinde haar identiteit vast te stellen. Voorts heeft B. ENKEL aan klaagster gevraagd of zij zich kon herinneren wat er was gebeurd. B. heeft klaagster NIMMER laten weten dat zij als VERDACHTE werd gehoord en heeft ook NIMMER klaagster erop gewezen dat zij in dat geval niet tot antwoorden verplicht was.

Klacht 1 luidt derhalve: aan klaagster is op generlei wijze op 21 oktober 2002 kenbaar gemaakt dat zij als VERDACHTE werd aangemerkt en aan haar is ook niet de cautie gegeven.

Uit het proces-verbaal blijkt voorts dat hetgeen klaagster wel heeft meegedeeld aan B. NIET correct is weergegeven. Klaagster heeft NIMMER gesproken over de snelheid waarmee zij zou hebben gereden. In het proces-verbaal staat vermeld dat zij zou hebben verklaard met een snelheid van ongeveer 90 km per uur te hebben gereden.

Klaagster heeft voorts duidelijk vermeld dat zij doende was een vrachtauto in te halen EN dat zij al ter hoogte van de bestuurderscabine was op het moment dat de aanrijding aan de achterzijde van haar voertuig plaatsvond. Dit is ten onrechte NIET vermeld in het proces-verbaal.

Klacht 2 luidt derhalve: de verbalisant heeft niet het juiste relaas van klaagster in het proces-verbaal vermeld.

Op blad 6 van het proces-verbaal wordt een weergave gegeven van de situatie zoals aangetroffen door de verbalisanten na het ongeval. Onder het onderdeel "sporen op het wegdek" staat GEEN vermelding over het al dan niet aantreffen van REMSPOREN op het wegdek. Klaagster is van mening dat hiermee het proces-verbaal incompleet is opgemaakt. Immers, degene die de aanrijding heeft veroorzaakt, de achterop rijdende heer Y, stelt dat hij het met remmen niet meer haalde, kortom hij moet krachtig hebben geremd

volgens zijn eigen relaas. Een dergelijke remmanoeuvre zou zijn sporen moeten hebben achtergelaten op het wegdek doch dit is thans niet meer te achterhalen OMDAT niet is genoteerd of er nu wel of geen remsporen werden aangetroffen afkomstig van het voertuig van Y.

De gemachtigde heeft na ontvangst van het proces-verbaal op dinsdag 18 februari 2003 telefonisch contact gehad met verbalisant B. en deze heeft de gemachtigde toen telefonisch laten weten dat voorzover hij zich kon herinneren er GEEN remsporen waren aangetroffen. Dit feit had vermeld moeten worden in het proces-verbaal omdat dit een onderdeel uitmaakt van het beantwoorden van de schuldvraag.

Klacht 3 luidt derhalve: de dienstdoende verbalisanten hebben een incompleet proces-verbaal opgemaakt waarin cruciale informatie NIET is vermeld.

Tenslotte heeft de gemachtigde tijdens voormeld telefoongesprek aan verbalisant B. verzocht om mee te delen op grond van welke reden klaagster als verdachte is aangemerkt. B. deelde toen mede dat dit *uitsluitend* is gebeurd op grond van het relaas van de heer Y, dus op grond van het enkele feit dat de heer Y heeft verklaard dat "het snelheidsverschil zo groot was tussen de auto van klaagster en zijn auto dat hij het met remmen niet meer haalde". Desgevraagd deelde verbalisant B. aan de gemachtigde van klaagster ook nog mede dat hij wel het vermoeden had dat Y *te hard heeft gereden*. Oftewel dat bij de verbalisanten het ernstige vermoeden bestond dat de heer Y gewoonweg veel sneller heeft gereden dan de toegestane maximum snelheid van 120 km per uur en op grond daarvan te hard heeft gereden om nog adequaat te kunnen reageren en snelheid te minderen teneinde een aanrijding te voorkomen.

Klaagster werd terstond na het ongeval naar het ziekenhuis afgevoerd. Zij heeft daarna geen contact meer gehad met de verbalisanten enkel en alleen is haar de dag erop nog telefonisch gevraagd door verbalisant B. hoe het met haar gezondheid ging en of de heer Y al contact met haar had opgenomen (hetgeen niet het geval was). Er is klaagster op geen enkele wijze duidelijk gemaakt door de verbalisanten dan wel is haar nog om haar reactie verzocht op de inhoud van het proces-verbaal en het feit dat zij ineens als verdachte werd aangemerkt. Eerst na ontvangst van het proces-verbaal via de verzekeringsmaatschappij van klaagster werd haar duidelijk dat zij als verdachte werd gezien en dat haar relaas niet eens juist was genoteerd.

Hierbij dient voorts nog vermeld te worden dat het bewuste proces-verbaal eerst is opgemaakt op 14 november 2002, derhalve 24 dagen NA het ongeval. Dezerzijds bestaat derhalve het vermoeden dat ook eerst TOEN is besloten klaagster als verdachte aan te merken hetgeen natuurlijk volstrekt onjuist is OMDAT een dergelijke verdachtmaking toch aan klaagster had moeten worden meegedeeld althans haar om een reactie had moeten worden gevraagd.

Voorts kan hierbij nog worden aangegeven dat klaagster het volstrekt onjuist acht dat zij middels het proces-verbaal ineens als verdachte wordt aangemerkt van overtreding van twee aangegeven artikelen terwijl dit gelet op de vastgestelde feiten naar haar mening niet kan. In de eerste plaats heeft zij artikel 54 RVV 1990 niet overtreden, zij heeft na eerst gezien te hebben dat de weg vrij was richting aangegeven en is aan de inhaalmanoeuvre begonnen. Hoe kan klaagster voorts worden verdacht van overtreding van artikel 5 Wegverkeerswet (met motorrijtuig inhalen terwijl hij/zij zelf wordt ingehaald) als zij recht aan de achterzijde van haar voertuig wordt aangereden? Immers, als men inhaalt TERWIJL men zelf wordt ingehaald moet er schade ontstaan aan de ZIJKant van het voertuig. Klaagster was al bezig met een inhaalmanoeuvre toen de wederpartij haar voertuig recht in de achterzijde heeft aangereden.

Kortom, klacht 4 luidt: klaagster is ten onrechte als verdachte aangemerkt in het proces-verbaal en ten onrechte is haar door de verbalisanten geen enkele gelegenheid gegeven om op deze aantijging te reageren hetgeen een schending is van het beginsel van hoor en wederhoor. Klaagster heeft immers geenszins kunnen reageren op hetgeen door de heer Y, die haar auto aan de achterzijde heeft aangereden, is verklaard. Voorts is klaagster van mening dat het proces-verbaal mede gelet op de uitlatingen van verbalisant B. ook incompleet is in die zin dat niet het vermoeden van de verbalisanten dat de heer Y te hard heeft gereden is vermeld.

Ik verzoek u bovenstaande klachten in behandeling te willen nemen en mij van de verdere gang van zaken op de hoogte te willen houden. Voorzover een en ander voor uw verbalisanten aanleiding geeft om de inhoud van het proces-verbaal te wijzigen dan verneem ik dat graag van u..."

3. In reactie op deze brief deelde het hoofd van het Bureau Veiligheid en Integriteit van het KLPD verzoeksters gemachtigde op 11 maart 2003 het volgende mee:

"...Hierbij bevestig ik de ontvangst van uw brief namens uw cliënt, mevrouw H., van 3 maart 2003 die ik op 6 maart 2003 via de Dienst Verkeerspolitie van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) ontving. Uw brief zal worden behandeld overeenkomstig de Klachtenregeling van het KLPD. Dit betekent het volgende.

Uw klacht wordt onderzocht door een aangewezen politieambtenaar. In eerste instantie wordt de medewerker tegen wie de klacht zich richt, in de gelegenheid gesteld schriftelijk zijn visie op de gebeurtenis te geven. Vervolgens zal de klachtonderzoeker zich telefonisch met u verstaan en u informeren over de zienswijze van de betrokken medewerker(s). U krijgt de mogelijkheid uw klacht nader toe te lichten en te reageren op de afgelegde verantwoording. Zo nodig zullen aan u verhelderingsvragen worden gesteld en andere betrokkenen worden gehoord.

De klachtonderzoeker maakt een schriftelijke rapportage op van deze bevindingen op grond waarvan ik u een met redenen omklede afdoening van de klacht zal doen toekomen.

In beginsel wordt de behandeling van een klacht afgerond binnen 10 weken na ontvangst. Als door omstandigheden deze termijn zal worden overschreden, wordt u daarvan gemotiveerd in kennis gesteld. De lengte van de termijn wordt onder meer bepaald door de aard en omvang van het in te stellen onderzoek en door het advies dat de onafhankelijke Klachtencommissie KLPD over de afdoening van uw klacht uitbrengt. Deze klachtencommissie kan ten behoeve van haar advies -- meestal in gevallen die zwaarwegend of complex zijn -- u uitnodigen voor een gesprek. Zo kunnen eveneens de betrokken KLPD-medewerker(s) en/of getuigen worden gehoord..."

4.1. Bij brief van 14 maart 2003 deelde verzoeksters gemachtigde het KLPD vervolgens het volgende mee:

"...In vervolg op mijn schrijven d.d. 3 maart 2003 zend ik u bijgaand ter nadere onderbouwing van de klacht een kopie van het rapport van de schade-expert van Nationale Nederlanden d.d. 5 maart 2003 met betrekking tot het ongeval d.d. 21 oktober 2002.

Ik verwijs u met name naar de passage op bladzijde 3 waarin het gesprek met de verbalisant B. is weergegeven en waarin is gesteld:

'.....Naar aanleiding van de verklaring van de bestuurder van het achterste voertuig hebben we daarna (onderstropping door mij, gemachtigde), in overleg besloten, ook de bestuurster van het voorste voertuig twee artikelen ten laste te leggen.'

Kortom, ook hier wordt duidelijk dat cliënte NIMMER als verdachte is gehoord, en dat zij in dat kader ook niet op de cautie is geweest. Zij werd vrijwel terstond na het ongeval afgevoerd naar het ziekenhuis met nekletsel en blijkens het bovenstaande (en zoals de gemachtigde zelf ook heeft begrepen van de verbalisant B.) is pas na het vertrek van cliënte van de plaats van het ongeval besloten om haar twee artikelen ten laste te leggen en haar dus als verdachte aan te merken en wel uitsluitend op basis van de verklaring van de 'aanrijder'. Deze gang van zaken maakt dat het desbetreffende proces-verbaal derhalve niet naar waarheid is opgemaakt..."

4.2. In het inspectierapport van de Technische Buitendienst van Nationale-Nederlanden, opgemaakt door expert BI. op 5 maart 2003, staat onder meer het volgende vermeld:

"Gesprek met verbalisant:

Op vrijdag 7 maart 2003, omstreeks 07.00 uur in de morgen heb ik telefonisch gesproken met verbalisant B. Hij vertelde mij zich niet exact te kunnen herinneren ter hoogte waarvan beide auto's elkaar hadden geraakt. Op het moment dat wij ter plaatse komen staan de

voertuigen stil. Wat er voorafgaand aan de aanrijding heeft plaatsgevonden weten wij dan ook niet. Voor ons was het in eerste instantie redelijk simpel, een kop-staart aanrijding, waarbij het achterste voertuig onvoldoende afstand had gehouden ten opzichte van het voertuig voor hem. Naar aanleiding van de verklaring van de bestuurder van het achterste voertuig hebben we daarna, in overleg besloten, ook de bestuurster van het voorste voertuig twee artikelen ten laste te leggen. Er zijn op de plaats ongeval door ons geen foto's gemaakt, aldus B."

5. Bij brief van 22 mei 2003 deelde verzoeksters gemachtigde het KLPD het volgende mee:

"...Bij schrijven d.d. 3 maart 2003 heb ik u namens cliënte een klacht doen toekomen. De ontvangst daarvan is door u bij schrijven d.d. 11 maart 2003 bevestigd.

In uw schrijven d.d. 11 maart 2003 geeft u aan dat de behandeling ca. 10 weken in beslag zal nemen. Thans zijn 10 weken verstreken doch ik heb nog niets van u mogen vernemen.

Kunt u mij op korte termijn bericht doen over de afhandeling van de klacht?..'

6. Vervolgens deelde het hoofd van het Bureau Veiligheid en Integriteit van het KLPD verzoeksters gemachtigde op 20 juni 2003 het volgende mee:

"...Hierbij bericht ik u dat het onderzoek naar de klacht van uw cliënt, mevrouw H., waarvan ik u de ontvangst op 11 maart 2003 bevestigde, helaas is vertraagd.

De klachtonderzoeker had zijn onderzoek reeds afgesloten en de onderzoeksresultaten naar het diensthoofd van de Verkeerspolitie gezonden, maar door het diensthoofd werd geconstateerd dat verzuimd was om wederhoor toe te passen. Het diensthoofd heeft derhalve de onderzoeksrapportage geretourneerd met het verzoek alsnog een wederhoorgesprek te houden. Ik ga ervan uit dat u hiervoor reeds bent benaderd. Als dan nog niet het geval is, zal dit binnenkort plaatsvinden.

Zodra het hervatte onderzoek naar de klacht van mevrouw H. is afgerond en de onderzoeksresultaten voor advies naar de onafhankelijke Klachtencommissie Korps landelijke politiediensten worden gezonden, zal ik u dat laten weten..."

7. Bij brief van 3 juli 2003 deelde verzoeksters gemachtigde het hoofd van het Bureau Veiligheid en Integriteit van het KLPD het volgende mee:

"...Naar aanleiding van uw schrijven d.d. 20 juni 2003 deel ik u voor de goede orde mee dat cliënte mij liet weten dat zij tussen 10 juli en 18 augustus a. s. niet aanwezig zal zijn i.v.m. vakantie.

In het kader van het wederhoor is zij alsdan niet bereikbaar..."

8. Het hoofd van het Bureau Veiligheid en Integriteit van het KLPD deelde verzoeksters gemachtigde bij brief van 9 juli 2003 het volgende mee:

"...Op 11 maart jl. bevestigde ik de ontvangst van uw klacht over (een) medewerker(s) van het Korps landelijke politiediensten.

Om u op de hoogte te houden van de voortgang van de klachtbehandeling deel ik u mede dat het onderzoek naar uw klacht inmiddels is afgerond. Het onderzoeksrapport heb ik vandaag gezonden aan de onafhankelijke Klachtencommissie van het Korps landelijke politiediensten. Deze commissie adviseert de korpschef over de afdoening van uw klacht.

Zodra ik het advies van de commissie heb ontvangen, ontvangt u zo spoedig mogelijk van de korpschef zijn beoordeling van uw klacht..."

9. Bij brief van 25 juli 2003 gaf de korpschef van het KLPD zijn oordeel over verzoeksters klacht. In deze brief staat het volgende vermeld:

"...De klacht heeft betrekking op de wijze van afhandeling van een aanrijding waarbij mevrouw H. betrokken was, door twee politieambtenaren van de dienst Verkeerspolitie van het Korps landelijke politiediensten (KLPD). In uw brieven noemt u een viertal klachtaspecten, te weten:

aan mevrouw H. is op 21 oktober 2002 niet medegedeeld dat zij als verdachte werd aangemerkt en haar is daarbij niet de cautie gegeven;

de betreffende verbalisant heeft niet het juiste relaas van klaagster in het proces-verbaal vermeld;

er is van het ongeval een incompleet proces-verbaal opgemaakt waarin cruciale informatie ontbreekt;

mevrouw H. is ten onrechte als verdachte aangemerkt en haar is daarbij niet de gelegenheid geboden om hier voldoende en naar behoren op te kunnen reageren.

Verder bent u van mening dat het proces-verbaal incompleet is ten aanzien van de snelheid waarmee de tegenpartij zou hebben gereden.

Naar de inhoud van de klacht heb ik een onderzoek doen instellen door de inspecteur van politie Ba., die op 27 mei jl. telefonisch contact met u heeft gehad. U gaf daarbij aan geen behoefte te hebben aan herziening van de betreffende klacht dan wel deze aan te vullen. Door de klachtonderzoeker werd u tijdens het gesprek geïnformeerd over de zienswijze van de betrokken medewerker, die zich reeds eerder over het incident had verantwoord. U heeft hierop vervolgens weer kunnen reageren.

Uit het onderzoek blijkt dat mevrouw H. op 21 oktober 2002, als bestuurster van een personenauto, betrokken was bij een kop-staart aanrijding op de Rijksweg A12 binnen de gemeente Arnhem. Mogelijk als gevolg van het oplopen van een whiplash door de aanrijding kon mevrouw H., die nog steeds in haar auto zat, zich daardoor niet of moeilijk bewegen. Gelet hierop heeft de betreffende politieambtenaar, brigadier B., een ziekenauto ter plaatse verzocht en haar achter het stuur laten zitten. Ten einde van de aanrijding een proces-verbaal op te kunnen maken en daarvoor de benodigde gegevens te krijgen, is B. naast mevrouw H. gaan zitten op de bijrijderstoel.

Omdat op dat moment niet duidelijk was wie er schuldig was aan het veroorzaken van de aanrijding, werd haar door B. medegedeeld, dat mogelijk na het politieonderzoek eerst zou blijken wie er schuldig was en dat zij dat mogelijk ook kon zijn. Toen de heer B. mevrouw H. naar haar rij- en kentekenbewijs vroeg, vertelde zij dat deze in haar handtasje zaten. Omdat mevrouw H. zich niet geheel vrij kon bewegen, heeft B. haar het tasje aangereikt. Toen het haar niet lukte de bescheiden uit het tasje te nemen, heeft B. dit, met haar volledige toestemming, voor haar gedaan.

In afwachting van het arriveren van een ziekenauto heeft hij haar blijkens zijn schriftelijke verklaring wel degelijk als verdachte van een vermoedelijke verkeersovertreding gehoord en haar daarbij medegedeeld, dat zij niet tot antwoorden verplicht was, althans met woorden van gelijke strekking.

In zijn verklaring zegt B. hierover mevrouw H. in normale spreektaal te hebben aangesproken, juist om zo duidelijk mogelijk te zijn.

Het klachtaspect genoemd onder punt 1 acht ik dan ook niet gegrond.

Mevrouw H. zou in haar verklaring nimmer hebben gesproken over de snelheid waarmee zij zou hebben gereden, terwijl in het proces-verbaal is vermeld dat dit ongeveer 90 kilometer per uur is geweest. B. verklaart hierover, dat mevrouw H. verklaarde zich te kunnen herinneren dat zij een vrachtauto ging inhalen. Zij wist niet exact meer met welke snelheid zij dit deed, maar ze dacht met ongeveer 90 kilometer per uur, hetgeen in het proces-verbaal werd opgenomen. Mevrouw H. heeft in haar verklaring niet gesproken over het feit dat de aanrijding ter hoogte van de bestuurderscabine van de vrachtauto zou hebben plaatsgevonden. Dit is bij onderzoek evenmin gebleken uit andere feiten en/of omstandigheden, en is derhalve niet in het proces-verbaal opgenomen. Het klachtaspect punt 2 acht ik eveneens ongegrond.

In het van de aanrijding opgemaakte proces-verbaal wordt op bladzijde 6 een weergave gegeven van de situatie zoals door de politieambtenaren van de verkeerspolitie van het KLPD werd aangetroffen na het ongeval. Onder de rubriek "sporen op het wegdek" is volgens mevrouw H. geen melding gemaakt van remsporen op het wegdek. De heer B. verklaart hierover dat er geen remsporen door hen zijn aangetroffen op het natte wegdek.

Derhalve is dit niet vermeld in het proces-verbaal. In het formulier 'Registratie ongeval' uit het bedrijfsprocessensysteem van de verkeerspolitie van het KLPD kan onder de rubriek "Sporen op het wegdek" daarvan melding worden gemaakt. Deze rubriek wordt alleen ingevuld als er relevante sporen worden aangetroffen. Het klachtaspect punt 3 acht ik eveneens ongegrond.

Voorts is klaagster mevrouw H. van mening dat zij ten onrechte is aangemerkt als verdachte van door haar gepleegde verkeersovertredingen. Zij zou door de heer B. niet in de gelegenheid zijn gesteld om conform het beginsel van hoor en wederhoor een nadere verklaring af te leggen.

B. verklaart hierover dat tot aanhaling van de overtreden artikelen respectievelijk 54 van het Reglement Verkeersregels- en Verkeerstekens 1990 en artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994 werd overgegaan na vergelijking van de dossiers van beide bij het ongeval betrokken partijen, en niet uitsluitend, zoals in de klachtbrief wordt verondersteld, naar aanleiding van de verklaring van mevrouw H. Beide betrokkenen hadden, zo bleek achteraf, een totaal verschillende zienswijze over de oorzaak van het ongeval. Gelet op de significante verschillen en de uiteenlopende verklaringen zijn beide bestuurders als verdachten aan te merken. Omdat mevrouw H. tijdens het behandelen van de aanrijding door de heer B. werd medegedeeld dat zij wellicht eveneens schuldig aan de aanrijding kon zijn, is zij toen ter plaatse als verdachte gehoord en achtte hij het niet noodzakelijk om haar daar naderhand nogmaals over in te lichten en of te horen.

De feiten waren voldoende duidelijk.

Van het ongeval zijn geen getuigen bekend die de schuldvraag konden bevestigen. Er werden geen sporen aangetroffen, behoudens de schade aan beide auto's. Aan de auto van mevrouw H. werd schade aan de achterzijde geconstateerd en aan de auto van haar tegenpartij, de heer Y, schade aan de voorzijde. Uitgaande van de geringe schade aan beide auto's en het niet kunnen vaststellen wie waar heeft gereden net voordat de aanrijding plaatsvond, bleef de schuldvraag onduidelijk. Ten einde het Openbaar Ministerie hierover nader te laten beslissen, werden beiden als verdachte in het proces-verbaal aangemerkt. Het klachtaspect onder punt 4 acht ik ongegrond.

De snelheid waarmee de tegenpartij gereden zou hebben is onbekend. De heer B. zou u tijdens uw telefonisch onderhoud met hem hebben verteld, dat hij wel het vermoeden had dat de heer Y te hard zou hebben gereden. Mogelijk zelfs met een grotere snelheid dan de toegestane 120 kilometer per uur.

De heer B. verklaarde hierover dat hij tijdens het telefoongesprek met u zeker niet gezegd heeft dat hij het vermoeden had, dat de heer Y te hard zou hebben gereden.

Hooguit kan als antwoord op een vraag van u door hem zijn geantwoord dat dit mogelijk kan zijn geweest, maar mogelijk ook niet.

Het klachtaspect onder punt 5 acht ik eveneens ongegrond.

Het geheel in overweging nemende kom ik tot de conclusie dat medewerkers van de dienst Verkeerspolitie van het KLPD correct en conform het vastgestelde beleid hebben gehandeld bij de afhandeling van de genoemde aanrijding. Uit de verklaringen is mij zelfs gebleken, dat de heer B. zich in hoge mate heeft bekommerd om de lichamelijke en fysieke toestand van mevrouw H. op de plaats van het ongeval. Hij heeft zelfs haar auto naar het ziekenhuis gebracht nadat zij daar naar toe was vervoerd.

Wel valt er een opmerking te maken over de onduidelijkheid die kennelijk is ontstaan met betrekking tot het formele begrip van 'verdachte' en 'de cautie'. De politieambtenaar heeft gemeend in goed verstaanbaar Nederlands met mevrouw H. te communiceren en haar niet in ambtelijke taal en jargon te benaderen. Hij heeft daarbij aan mevrouw H. duidelijk gemaakt dat zij mogelijk eveneens schuldig was aan de aanrijding en hij heeft haar gevraagd of zij daarover een verklaring wilde afleggen. Gelet op de discussie die daarover achteraf is ontstaan, was het wenselijk geweest dat hier de ambtelijke terminologie was gebezigd, met name door woordelijk tegen haar te zeggen dat zij verdachte was en niet tot antwoorden verplicht. De gevolgde wijze vormt naar mijn mening geen beletsel voor een eventuele vervolging en vaststelling van de schuldvraag door het Openbaar Ministerie..."

10. Op 24 december 2003 is verzoekster gedagvaard voor de kantonrechter te Arnhem wegens het wisselen van rijstrook zonder het overige verkeer voorrang te verlenen. Op 9 februari 2004 sprak de kantonrechter verzoekster vrij.

B. Standpunt verzoekster

1. Verzoeksters standpunt staat kort samengevat weergegeven onder Klacht.

2. In het verzoekschrift van 1 september 2003 deelde verzoeksters gemachtigde de Nationale ombudsman onder meer het volgende mee:

"Op 27 mei 2003 werd ik telefonisch benaderd door de heer Ba. van de Unit Vakinstructie van de KLPD Dienst Verkeersinstructie. Met hem heb ik in het kort de klacht doorgesproken en ik begreep dat na het op schrift stellen van de visie van de ambtenaar waartegen de klacht was gericht mijn cliënte alsnog in de gelegenheid zou worden gesteld om te worden gehoord. Onderdeel van dit telefoongesprek vormde onder meer de visie of er in het proces-verbaal zoals dat was opgemaakt door brigadier B. de aantekening had behoren te staan of er nu wel of geen remsporen waren aangetroffen op het wegdek (onderdeel van klacht nummer 2). De heer Ba. liet mij weten dat hij de mening was toegedaan dat bij met name een dergelijk verkeersongeval ook het NIET aantreffen van remsporen genoteerd had moeten worden hetgeen ik uiteraard hartgrondig met hem eens

was.

Bij schrijven d.d. 20 juni 2003 bericht de KLPD mij dat de afhandeling van de klacht helaas is vertraagd omdat de onderzoeksrapportage was geretourneerd vanwege het feit dat er geen wederhoor had plaatsgevonden en dat ik hierover binnenkort zou worden benaderd als dit nog niet was gebeurd. (...)

Bij schrijven d.d. 3 juli 2003 heb ik namens cliënte de KLPD laten weten in welke periode zij niet bereikbaar zal zijn wegens vakantie in verband met het toepassen van wederhoor. (...)

Op 10 juli 2003 ontving mijn kantoor een schrijven d.d. 9 juli 2003 van de KLPD waarin werd aangegeven dat het onderzoek naar de klacht al was afgerond en was doorgezonden aan de onafhankelijke klachtencommissie van de KLPD. (...)

Op dit schrijven konden noch cliënte noch ikzelf reageren in verband met afwezigheid wegens vakantie.

Op 28 juli 2003 echter ontving ik het schrijven d.d. 25 juli 2003 van de KLPD waarin alle namens cliënte ingediende klachten ongegrond worden verklaard. (...)

De inhoud van het schrijven d.d. 25 juli 2003 van de KLPD is echter aanleiding voor het bij uw instantie neerleggen van de oorspronkelijke klachten met daarbij de navolgende klachten over de afhandeling daarvan door de onafhankelijke klachtencommissie van de KLPD.

In de eerste plaats heeft de onafhankelijke klachtencommissie verzuimd cliënte om een nadere reactie te vragen naar aanleiding van het relaas van brigadier B. Ondanks de toezegging dat er wederhoor zou worden toegepast, hetgeen nog eens werd vermeld in het bovenvermeld schrijven d.d. 20 juni 2003 van de KLPD, is cliënte niet uitgenodigd om te reageren op hetgeen door B. als reactie op de namens haar ingediende klachten naar voren was gebracht.

In de tweede plaats blijkt dat brigadier B. tegenover de klachtencommissie geheel andere verklaringen heeft afgelegd dan tegenover de heer Bl. die als schade-expert een rapport voor Nationale Nederlanden heeft geschreven (...) én tegenover mij die de heer B. al voor het indienen van de klacht op 18 februari 2003 telefonisch had benaderd teneinde enige opheldering te verkrijgen over de totstandkoming van het proces-verbaal van de aanrijding.

Brigadier B. liet namelijk weten in het telefoongesprek dat ik met hem had op 18 februari 2003 dat hij bij cliënte in de auto was gaan zitten om haar verklaring op te nemen terwijl zijn collega met de wederpartij ging spreken. Tot viermaal toe laat B. in het telefoongesprek met mij weten dat cliënte een enorme klap moet hebben gehad omdat zij zich niet meer kon bewegen, klaagde over pijn in haar hoofd en haar nek, en er totaal niet

bij was. B. gaf aan dat cliënte "heel erg versuft" was en op het moment van horen "was zij al afwezig". De vraag is dan of hij überhaupt wel een verklaring mocht opnemen van cliënte indien zij er zo slecht aan toe was dat zij inderdaad moest worden afgevoerd naar het ziekenhuis.

Voorts laat B. weten dat eerst NADAT de verklaring van de wederpartij was bekeken er door hem en zijn collega werd besloten om ook cliënte tot verdachte te maken. Dit gebeurde derhalve enkel en alleen op basis van de achterop rijdende bestuurder. Op dat moment was cliënte al afgevoerd naar het ziekenhuis! Kortom, aan cliënte is zoals zij ook aangeeft in haar klacht onder punt 1, absoluut niet meegedeeld dat zij als een verdachte of als een mogelijke verdachte werd beschouwd. Immers, uit de feitelijke situatie ter plaatse bleek direct dat het in casu ging om een kop-staartbotsing waarbij cliënte in de voorste recht van achteren aangereden auto zat. Het enige dat brigadier B. aan cliënte heeft gevraagd of zij documenten bij zich had en of zij zich nog kon herinneren wat er gebeurd was zonder daarbij aan te geven dat zij als verdachte of mogelijke verdachte wellicht medeschuldig kon zijn. Nadat cliënte had gezegd dat zij doende was om een vrachtauto in te halen en ter hoogte van de cabine was toen de andere auto tegen haar auto knalde heeft B. nog gezegd dat zij direct haar verzekeringsmaatschappij moest inlichten om de wederpartij aansprakelijk te stellen. Vervolgens is cliënte afgevoerd naar het ziekenhuis.

Een en ander blijkt bovendien nog eens uit het schrijven d.d. 25 juli 2003 van de KLPD zelf. Op het tweede blad staat namelijk in alinea 4 het volgende: "B. verklaart hierover dat tot aanhaling van de overtreden artikelen..... werd overgegaan *na* (cursivering door mij) vergelijking van de dossiers van beide bij het ongeval betrokken partijen, en niet uitsluitend, zoals in de klachtbrief wordt verondersteld, naar aanleiding van de verklaring van mevrouw H."

In de eerste plaats wordt hier opnieuw duidelijk dat pas achteraf is besloten om BEIDE partijen tot verdachte te maken, hetgeen juist in de klacht was verwoord. In de tweede plaats blijkt dat de klacht niet eens goed is gelezen want in de klacht staat duidelijk vermeld op pagina 2 alinea 7: "B. deelde toen mede dat dit uitsluitend is gebeurd op grond van het relaas van de heer Y..". De zinsnede "en niet uitsluitend .....naar aanleiding van de verklaring van mevrouw H.", geeft derhalve blijk van een onzorgvuldige behandeling van de klacht door de klachtencommissie van de KLPD.

Bovendien kan cliënte in dit kader nog opmerken dat, indien B. haar inderdaad duidelijk had meegedeeld dat zij als mogelijke verdachte werd beschouwd en dus niet tot antwoorden verplicht was, zij in het geheel geen verklaring zou hebben afgelegd gelet op haar ervaring als gerechtstolk in diverse strafzaken. Zij zou in dat geval hebben aangegeven eerst een verklaring te willen afgeven op het moment dat zij lichamelijk en geestelijk in staat zou zijn geweest om een verklaring af te leggen dan wel dat zij in het geheel geen verklaring wenste af te leggen vanwege het feit dat zij zichzelf absoluut niet als schuldige aan de aanrijding ziet.

De slotzin van alinea 4 op pagina 2 van het schrijven d.d. 25 juli van de KLPD, "De feiten waren voldoende duidelijk", geeft voorts aanleiding tot twijfel aan de onafhankelijkheid van de klachtencommissie. Een dergelijke overweging rijmt namelijk niet met hetgeen door B. is verklaard tegenover de expert van Nationale Nederlanden de heer Bl. (...). Daarin staat vermeld dat verbalisant B. heeft verklaard "Wat er voorafgaand aan de aanrijding heeft plaatsgevonden weten wij dan ook niet. ....Naar aanleiding van de verklaring van de bestuurder van het achterste voertuig hebben we daarna, in overleg, besloten ook de bestuurster van het voorste voertuig twee artikelen ten laste te leggen".

Kortom, de feiten waren juist niet duidelijk omdat er sprake was van twee volstrekt tegenovergestelde verklaringen."

C. Standpunt Korpsbeheerder

1.1. Bij de opening van het onderzoek op 16 februari 2004 naar de klacht over het niet toepassen van hoor en wederhoor stelde de Nationale ombudsman de korpsbeheerder onder meer de volgende vragen:

"In uw brief van 25 juli 2003 aan de raadsman van verzoekster hebt u vermeld dat de raadsman in een telefoongesprek met de heer Ba. op 27 mei 2003 heeft aangegeven dat hij geen behoefte had aan herziening dan wel aanvulling van de klacht van zijn cliënte. De heer Ba. zou de raadsman toen ook hebben geïnformeerd over de zienswijze van de betrokken ambtenaar, die zich eerder over het incident zou hebben verantwoord. Hierop zou de raadsman hebben kunnen reageren. In de brief van de heer P. van 20 juni 2003 aan de raadsman van verzoekster blijkt echter, dat door het diensthoofd is geconstateerd, dat was verzuimd om hoor en wederhoor toe te passen. Er zou volgens het diensthoofd alsnog een gesprek voor de wederhoor moeten plaatsvinden. Dit laatste standpunt komt ook overeen met dat van de raadsman, die in zijn brief aan de Nationale ombudsman heeft aangegeven dat de heer Ba. zijn cliënte alsnog in de gelegenheid zou stellen om te worden gehoord over de visie van de betrokken ambtenaar. Hoe verklaart u deze tegenstrijdigheid? Indien u zich op het standpunt stelt dat de raadsman van verzoekster zonder haar aanwezigheid inhoudelijk zou hebben gereageerd op de door de heer Ba. telefonisch voorgehouden visie van de betrokken ambtenaar, waarom heeft dan toch niet alsnog wederhoor plaatsgevonden toen de raadsman bij brief van 3 juli 2003 liet weten dat zijn cliënte (die kennelijk nog op de verklaring van de betrokken ambtenaar wilde reageren) tussen 10 juli en 18 augustus 2003 niet bereikbaar was voor wederhoor?"

1.2. Bij brief van 23 maart 2004 deelde de korpsbeheerder in reactie hierop onder meer het volgende mee:

"Mevrouw H. klaagt erover dat er in het kader van de behandeling van haar klacht door de beheerder van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) geen hoor en wederhoor heeft plaatsgevonden.'

Klachtbehandeling vindt bij het KLPD 'in de lijn' plaats. Een klacht komt binnen bij de klachtencoördinator van het Bureau Veiligheid & Integriteit. Daar wordt de klacht geregistreerd en vervolgens gaat de klacht ter behandeling naar het diensthoofd van de beklagde ambtenaar. Het diensthoofd laat vervolgens de klacht behandelen door een door hem aangewezen klachtbehandelaar. Na behandeling gaat de rapportage van de klachtbehandelaar via het diensthoofd terug naar de klachtencoördinator. Bij een formele behandeling wordt vervolgens de klachtencommissie om een advies gevraagd, waarna de korpschef, namens de korpsbeheerder, de klacht afdoet.

Inzake de klacht van mevrouw H. ontving het diensthoofd de rapportage van de klachtbehandelaar, de heer Ba. Het diensthoofd constateerde echter dat er geen wederhoor met de klager had plaatsgevonden en zond het dossier terug naar de klachtbehandelaar om dit alsnog te doen. Namens het diensthoofd informeerde de stafmedewerker van de dienst Verkeerspolitie, de heer Br., de klachtencoördinator, de heer Bx, hierover. Omdat de behandeltermijn reeds was overschreden en door het terugzenden van het dossier nog verder overschreden zou worden, verzocht de heer Br. tevens aan de klachtencoördinator een vertragsingsbericht aan de klager te sturen. Deze communicatie vond via de e-mail plaats (...).

Dit e-mailbericht werd op 27 mei 2003 om 11.43 uur verzonden door de heer Br.

Vervolgens werd op 20 juni 2003 een vertragsingsbericht gezonden aan de klager, waarbij als reden werd opgegeven dat het dossier aan de klachtbehandelaar was geretourneerd om alsnog een wederhoorgesprek met de klager te houden. Echter, direct nadat de klachtbehandelaar op zijn omissie was gewezen, heeft hij contact opgenomen met de advocaat van mevrouw H., mr. P.M. van der Roest, teneinde hem in de gelegenheid te stellen te reageren op de verklaring van de beklagde (wederhoor). Dit gesprek vond plaats op 27 mei 2003, omstreeks 11.55 uur. Het verslag van de klachtbehandelaar van dit gesprek is bijgevoegd (...) (zie hierna, onder C.2.3; N.o.).

Een wederhoor gesprek met een advocaat die namens een cliënt een klacht heeft ingediend, is niet ongebruikelijk. Soms vindt een advocaat een telefoongesprek met de klachtbehandelaar voldoende. Het komt echter ook voor dat verzocht wordt om de verklaring van de beklagde en eventuele getuigen toe te zenden, waarna daarop schriftelijk wordt gereageerd, al dan niet na overleg met de cliënt. In dit geval kon kennelijk worden volstaan met een telefonisch wederhoor. Het is mij althans niet gebleken dat de heer Van der Roest een andere invulling aan het wederhoor wilde geven.

Ik ben van mening dat er wel degelijk wederhoor heeft plaatsgevonden, echter niet met klaagster, maar met haar advocaat. Dit wederhoor vond plaats vóóordat de advocaat het vertragsingsbericht ontving, waarin als reden werd vermeld dat alsnog wederhoor diende plaats te vinden. Bij ontvangst van het vertragsingsbericht had wederhoor dus al plaatsgevonden. Dit was bij de klachtencoördinator en bij de heer P., hoofd van het Bureau

Veiligheid & Integriteit, die het vertragsbericht ondertekende namens de korpschef, echter niet bekend.

Gezien het bovenstaande acht ik de klacht ongegrond.

Ik kan mij overigens wel voorstellen dat de ontvangst van het vertragsbericht tot verwarring heeft geleid.

In zijn klachtbrief aan u d.d. 1 september 2003 schrijft de heer Van der Roest dat hij naar aanleiding van het gesprek op 27 mei 2003 met de klachtbehandelaar begreep dat na het op schrift stellen van de visie van de ambtenaar, waartegen de klacht was gericht, zijn cliënt alsnog in de gelegenheid zou worden gesteld om te worden gehoord. Waar hij dit op baseerde is niet duidelijk. De klachtbehandelaar is hier nog eens naar gevraagd. Hij gaf te kennen dat er helemaal geen sprake van is geweest om mevrouw H. opnieuw in de gelegenheid te stellen te worden gehoord. Dat was noch door hem, noch door de heer Van der Roest voorgesteld. Tijdens het gesprek was dit totaal niet aan de orde geweest.

Op 7 juli 2003 werd een brief ontvangen van de heer Van der Roest, waarin hij meedeelde dat zijn cliënt tussen 10 juli en 18 augustus in verband met vakantie afwezig zou zijn. Dit bericht is voor kennisgeving aangenomen en niet in verband gebracht met een wederhoorgesprek. Het klachtonderzoek was immers al afgerond en wederhoor had al plaatsgevonden. Het dossier van de klachtonderzoeker werd op 3 juli 2003 door de klachtencoördinator van het hoofd van de Verkeerspolitie ontvangen en op 9 juli 2003 voor advies gezonden aan de klachtencommissie van het KLPD.

De heer Van der Roest geeft in zijn brief aan u d.d. 1 september 2003 aan dat de klachtencommissie verzuimd heeft om zijn cliënt om een nadere reactie te vragen naar aanleiding van het relaas van beklagde, ondanks de toezegging dat er wederhoor zou worden toegepast.

In de klachtenregeling van het KLPD geldend ten tijde van de behandeling van de onderhavige klacht (...) is in artikel 12 lid 2 geregeld dat de klachtencommissie de klager **kan** horen. Het horen door de commissie vindt slechts plaats voor zover zij vindt dat daartoe aanleiding bestaat. In de praktijk gebeurt dat slechts zeer sporadisch. Bij de klacht van mevrouw H. was dat kennelijk niet het geval. De commissie heeft zich gebaseerd op het klachtdossier, waaruit bleek dat op 27 mei 2003 een wederhoorgesprek met de heer Van der Roest had plaatsgevonden.

Ter informatie: in de nieuwe klachtenregeling, naar aanleiding van de wijziging van klachtenparagraaf van de Politiewet 1993 die in werking is getreden op 1 maart 2004, is opgenomen dat de klachtencommissie de klager in de gelegenheid **moet** stellen door de commissie te worden gehoord."

1.3. In de brief van 27 mei 2003 van klachtbehandelaar Ba. aan klachtencoördinator Br., waarnaar de korpsbeheerder in bovenstaande brief verwijst, staat het volgende vermeld:

"...Op dinsdag 27 mei 2003, omstreeks 11.55 uur, hoorde ik, klachtonderzoeker Ba., telefonisch met diens toestemming, mr. P.M. van der Roest. Deze persoon heeft namens zijn cliënte, mevrouw H., op 3 maart 2003, een klacht ingediend tegen B. (brigadier van politie), werkzaam bij de Unit Vak instructie en tegen G. (hoofdagent van politie), werkzaam bij de Unit Hoofddorp. Beide Units behoren tot de Dienst Verkeerspolitie van het Korps landelijke politiediensten.

mr. P.M. van der Roest vond het niet nodig de -door hem ingediende- klacht te herzien dan wel aan te vullen. Hij deelde mij mede dat de klacht voldoende uitgebreid en duidelijk omschreven was in zijn (1e) brief d.d. 3 maart 2003 en vervolgens in zijn aanvullende (2e) brief d.d. 14 maart 2003. Vervolgens heb ik de klachten met hem besproken.

Hierbij heb ik hem verteld dat de verbalisant B. wel degelijk -de klaagster- mevrouw H. als verdachte gehoord heeft. In het verlengde hiervan heeft hij haar medegedeeld dat zij "niet tot antwoorden verplicht" was, dan wel woorden van gelijke strekking gebruikt.

Gelet op haar geestelijke- en fysieke toestand, kort na de aanrijding, heeft B. een ziekenauto aangevraagd, omdat hij van mening was dat zij voor nader onderzoek naar het ziekenhuis overgebracht moest worden. In afwachting van het ter plaatse komen van deze ziekenauto heeft hij met de klaagster gesproken over de oorzaak van het ongeval. Tevens heeft hij haar persoonsgegevens gevraagd. Daar zij niet in staat was haar rijbewijs en kentekenbewijs zelf uit haar handtas te halen, verzocht zij aan B. dit voor haar te doen. Hetgeen toen ook door hem gedaan is.

Datgene wat toen door mevrouw H. verklaard is, heeft B. in het proces-verbaal vermeld. Niet meer en niet minder.

Vervolgens heb ik hem, mr. P.M. van der Roest, verteld dat er geen remsporen op het wegdek door de verbalisanten waren aangetroffen. Derhalve hebben zij dit dan ook niet vermeld. Zij (verbalisanten) waren de mening toegedaan om alleen de remsporen in het proces-verbaal te vermelden wanneer ze ook daadwerkelijk zouden zijn aangetroffen.

Tevens heb ik verteld dat er door de beide, bij het ongeval betrokken, bestuurders totaal tegengestelde verklaringen waren afgelegd. Dat er geen getuigen aanwezig waren en ook geen sporen, dan alleen schade aan de achterzijde van de auto van klaagster mevrouw H. en schade aan de voorzijde van haar tegenpartij (de heer Y). Naar aanleiding van deze beperkte informatie en het niet kunnen herleiden wie waar gereden heeft net voordat de aanrijding plaatsvond, is het niet duidelijk voor de verbalisanten wie waarvoor aansprakelijk is. Daarom hebben de verbalisanten besloten beiden als verdachten te benoemen en het proces-verbaal door het Openbaar Ministerie te laten behandelen.

Als klachtonderzoeker kreeg ik door dit telefoongesprek met mr. P.M. van der Roest de indruk dat hij de klacht heeft ingediend omdat de (lichamelijke)toestand van zijn cliënte mevrouw H. momenteel zodanig slecht is dat zij -waarschijnlijk- voor een groot percentage arbeidsongeschikt wordt verklaard. Zij is tolk en heeft een drukke baan. Door de gevolgen van het ongeval is zij waarschijnlijk niet meer in staat deze baan fulltime uit te voeren. Dit zal ongetwijfeld verregaande financiële gevolgen hebben. Zowel voor de klaagster alsmede voor haar verzekeraar die misschien aansprakelijk gesteld wordt en dit moet vergoeden. Nu leefde bij haar (klaagster) de gedachte dat zij onschuldig was en degene die haar heeft aangereden (de heer Y) de veroorzaker was van het ongeval. Door het besluit van de verbalisanten beiden als verdachte te benoemen is het nu niet zo vanzelfsprekend dat zij vrijuit gaat en de tegenpartij aansprakelijk gesteld wordt.

Ik heb een -voor mijn gevoel- een goed gesprek met mr. P.M. van der Roest gevoerd. Hij heeft mij duidelijk aangegeven welke belangen er momenteel spelen en heeft beluisterd wat er zich op plaats ongeval heeft afgespeeld en hoe de verbalisanten hun werk hebben verricht op plaats ongeval.

Ook heb ik met de verbalisant B. over zijn werkwijze op plaats ongeval gesproken en zijn reactie omtrent de klacht. Hieruit kan ik concluderen dat hij -samen met de 2e verbalisant G.- zoveel mogelijk getracht heeft naar een oorzaak en een (veroorzaker) verdachte te zoeken hetgeen door de beperkte sporen en het ontbreken van getuigen en de tegenstrijdige verklaringen een lastige afwikkeling tot gevolg heeft gehad..."

2 .1. Bij de opening van het onderzoek op 17 mei 2004 naar de klachten over en naar aanleiding van het politieoptreden op 21 oktober 2002 stelde de Nationale ombudsman de korpsbeheerder onder meer de volgende vragen:

"In uw brief aan de raadsman van mevrouw H. van 25 juli 2003 heeft u aangegeven dat betrokken ambtenaar B. aan mevrouw H. zou hebben gezegd dat zij mogelijk schuldig was aan de aanrijding en dat hij haar heeft gevraagd of zij over de aanrijding een verklaring wilde afleggen.

U beschouwt deze tekst als het geven van de cautie, zonder dat daarvoor de ambtelijke terminologie is gebezigd. Artikel 29, tweede lid van het Wetboek van Strafvordering verplicht degene die een persoon als verdachte hoort tot de mededeling dat die persoon niet verplicht is tot antwoorden. De kern van deze bepaling is dat aan een verdachte wordt duidelijk gemaakt dat men niet verplicht is een verklaring af te leggen.

In hoeverre vindt u in de gebezigde tekst van betrokken ambtenaar B. terug dat verzoekster is gewezen op de mogelijkheid dat zij niet hoefde te verklaren?

Voorts verzoek ik u om aan te geven waarom de - zoals u het noemt - ambtelijke terminologie niet begrijpelijk zou zijn geweest.

Waarom is mevrouw H. - gelet op haar letsel - niet ook op een later moment over het gebeurde gehoord?"

2.2 Op 27 mei 2004 heeft betrokken ambtenaar G. tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman onder meer het volgende verklaard:

"Ik weet mij nog de toedracht van het ongeval, waarbij verzoekster was betrokken, te herinneren. Het ging om de situatie dat de ene partij een vrachtwagen inhaalde en de andere partij van achteren tegen haar aan reed. Wij waren zeer snel ter plaatse, omdat wij bij toeval op de aanrijding stuitten, voordat de melding werd doorgegeven. Er stond op dat moment nog geen file. De situatie was naar mijn mening zeer duidelijk en eenvoudig. Verzoekster werd aanvankelijk door ons als enige verdachte aangemerkt, omdat zij met een te lage snelheid was gaan inhalen. Wij konden echter niet inschatten hoe hoog de snelheid van de tegenpartij was geweest. Het was namelijk niet duidelijk of de andere partij niet op tijd had kunnen remmen. Er waren geen remsporen waaruit dat was af te leiden en er waren geen getuigen (meer) beschikbaar. Om die reden zijn achteraf beide partijen als verdachte aangemerkt. Als er geen remsporen zijn, vermelden wij ze ook niet in het proces-verbaal. De in het proces-verbaal vermelde schuifsporen zijn sporen, die na de aanrijding zijn ontstaan.

De reden dat verzoekster niet op een later moment is gehoord, is gelegen in het feit dat in het algemeen een halve of hele dag na het ongeval er voor zorgt dat de feiten op de achtergrond zijn geraakt. Het heeft om die reden niet onze voorkeur."

2.3. Bij brief van 5 juli 2004 deelde de korpsbeheerder in reactie hierop onder meer het volgende mee:

"Verzoekster klaagt over het feit dat zij, nadat zij op 21 oktober 2002 betrokken geraakt was bij een aanrijding, achteraf als verdachte is aangemerkt.

Mevrouw H. was bij een kop-staartbotsing betrokken. Zij liep daarbij letsel op. In afwachting van de komst van een ziekenauto heeft een politieambtenaar, de brigadier B., naast haar plaatsgenomen en heeft haar verteld dat er ter zake deze aanrijding met letsel proces-verbaal opgemaakt moest worden. De heer B. heeft verklaard dat hij mevrouw H. heeft verteld dat het op dat moment nog niet duidelijk was wie er schuldig was aan het veroorzaken van de aanrijding en dat zij daaraan mogelijk mede schuldig kon zijn. Mevrouw H. was derhalve vóór het verhoor op de hoogte dat zij wellicht (mede)schuldig kon zijn aan de aanrijding. Alhoewel dit zou kunnen impliceren dat zij mogelijke verdachte zou kunnen zijn, ben ik van mening dat de door de verbalisant B. gemaakte opmerking over haar mogelijke (mede)schuld aan de aanrijding, onvoldoende aanleiding geeft om te veronderstellen dat daardoor voor mevrouw H. duidelijk werd dat zij als verdachte werd gezien. Dit klachtaspect acht ik dan ook gegrond.

Verzoekster klaagt erover dat de politieambtenaar, die haar op 21 oktober 2002 heeft gevraagd wat er was gebeurd (de brigadier B.) haar niet heeft meegedeeld dat zij niet verplicht was tot antwoorden.

Omdat de toedracht van de aanrijding tijdens het verhoor niet duidelijk was en mevrouw H. op basis van het onderzoek mogelijk als verdachte zou kunnen worden aangemerkt, moest haar ingevolge artikel 29 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering worden medegedeeld dat zij niet tot antwoorden verplicht was. Alhoewel de brigadier B. heeft verklaard dat hij weliswaar niet de letterlijke bewoordingen van artikel 29 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering heeft gebruikt, maar haar heeft gevraagd of zij er bezwaar tegen had een verklaring af te leggen, ben ik echter van mening dat aan mevrouw H. onvoldoende door de verbalisant is duidelijk gemaakt dat zij niet tot antwoorden was verplicht. Deze klacht acht ik dan ook gegrond.

Verzoekster klaagt erover dat in het proces-verbaal niet is vermeld of er remsporen op het wegdek aanwezig waren, waardoor het beantwoorden van de schuldvraag is bemoeilijkt.

De verbalisanten hadden geen remsporen op het natte wegdek aangetroffen. Op bladzijde 6 van het opgemaakte proces-verbaal is onder de kop 'Sporen op het wegdek' vermeld: glasscherven, losse auto-onderdelen en schuifsporen. In deze systematiek worden de aangetroffen sporen vermeld en niet de niet aangetroffen sporen. Het feit dat 'remsporen' niet wordt vermeld impliceert dat deze niet zijn aangetroffen. Dit klachtaspect acht ik dan ook niet gegrond.

Verzoekster klaagt er over dat zij niet op een later moment in de gelegenheid is gesteld te reageren op het feit dat zij als verdachte werd aangemerkt en daarmee niet heeft kunnen reageren op hetgeen de tegenpartij had verklaard over de aanrijding.

Beide bestuurders hadden, zo bleek achteraf, een totaal verschillende zienswijze over de oorzaak van het ongeval. Gelet op de significante verschillen en de uiteenlopende verklaringen zijn beide bestuurders (achteraf) als verdachten aangemerkt. Mevrouw H. is door de brigadier B. gehoord over de toedracht van de aanrijding. Hij achtte het niet noodzakelijk om achteraf, nadat de verklaring van beide bestuurders waren vergeleken, haar nogmaals te horen. Er waren geen getuigen van de aanrijding die een bijdrage konden leveren aan de schuldvraag en er werden ook geen sporen aangetroffen die van doorslaggevende betekenis waren voor het beantwoorden van de schuldvraag. Gelet op deze feiten, op de schade aan beide auto's, het niet kunnen vaststellen wie waar heeft gereden vlak vóór de aanrijding en de tegenstrijdige verklaringen bleef de schuldvraag onduidelijk. Omdat niet te verwachten viel dat het opnieuw horen van mevrouw H. nieuw licht op de zaak zou werpen, is zij naderhand niet nogmaals verhoord. Ik ben van mening dat het niet per se noodzakelijk is getuigen en/of verdachten op nieuw te horen indien er sprake is van tegenstrijdige verklaringen. Dit is ook niet voorgeschreven maar kan in bepaalde gevallen zeker wenselijk zijn.

Gelet op de verklaring van de brigadier B. waarin hij aangeeft dat hij, gezien de afwezige en duizelige indruk die mevrouw H. maakte, bang was dat zij het bewustzijn zou verliezen en het feit dat hij haar in die situatie verhoorde, ben ik van mening dat een tweede verhoor naderhand op zijn plaats was geweest. Ik acht dit aspect van de klacht dan ook gegrond.

Verzoekster beklagt zich erover dat het vermoeden van één van de ambtenaren van het KLPD dat de tegenpartij te hard heeft gereden niet in het proces-verbaal is vermeld.

Ik veronderstel dat dit klachtaspect is gebaseerd op het telefoongesprek dat gemachtigde, mr. P.M. van der Roest, op 18 februari 2003 met brigadier B. heeft gevoerd. In zijn klachtbrief van 3 maart 2003 schrijft Van der Roest dat verbalisant B. hem desgevraagd had meegedeeld dat hij (B.) het vermoeden had dat bestuurder Y te hard had gereden. B. is daar in het kader van de klachtbehandeling naar gevraagd en hij verklaarde dat hij in het telefoongesprek met de advocaat zeker niet gezegd had dat hij het vermoeden had dat de heer Y te hard zou hebben gereden. Hij sloot niet uit dat hij op een daartoe strekkende vraag van R. had aangegeven dat het tot de mogelijkheden behoorde dat Y te hard had gereden. Het lijkt mij niet juist om een dergelijke niet te onderbouwen mogelijkheid in een proces-verbaal te vermelden. Gelet op de strijdigheid tussen de verklaring van R. en die van B. onthoud ik mij van een beoordeling ten aanzien van dit aspect van de klacht.

Verzoekster klaagt tenslotte over het feit dat er in het kader van de behandeling van haar klacht door de beheerder van het KLPD geen hoor en wederhoor heeft plaatsgevonden.

Dit aspect van de klacht acht ik niet gegrond. Voor de argumentatie daarvoor verwijs ik naar mijn eerdere reactie van 23 maart 2004."

2.4. Desgevraagd verstrekke de korpsbeheerder de Nationale ombudsman op 27 oktober 2004 een ongedateerde verklaring van betrokken ambtenaar B., welke verklaring hij heeft opgesteld in het kader van de interne klachtprocedure. In deze verklaring staat het volgende vermeld:

"...Toen ik op plaats ongeval arriveerde zag ik dat mevrouw H. zich niet of nauwelijks kon bewegen. Zij klaagde over hevige pijn in haar nek en hoofd en was erg duizelig. Ik heb toen via de meldkamer om een ziekenauto gevraagd. Ik heb haar, gelet op haar fysieke en mentale toestand in haar auto, achter het stuur, laten zitten.

Vervolgens ben ik naast haar op de passagierstoel gaan zitten en heb haar verteld dat er voor deze aanrijdingen met letsel proces-verbaal moet worden opgemaakt. Omtrent de schuldvraag zou pas meer duidelijkheid zijn wanneer de verklaringen van beide partijen bij elkaar gelegd waren. Tevens heb ik haar verteld dat zij ook mogelijk medeschuldig aan de aanrijding kon zijn.

Mevrouw H. maakte zo'n afwezige en duizelige indruk dat ik bang was dat zij het bewustzijn zou verliezen.

Ik besloot dan ook om bij haar in de auto te blijven. In afwachting van de ziekenauto en om te voorkomen dat ik haar later moest horen, besloot ik haar naar een verklaring te vragen. Ik vroeg haar of ze er bezwaar tegen had dat er een verklaring van haar werd afgenomen.

Zij had geen bezwaar.

Het kostte haar veel moeite om zich een beeld te vormen van de aanrijding en de toedracht vlak daarvoor.

Ze vertelde vervolgens dat ze zich nog kon herinneren dat ze een vrachtauto ging inhalen. Met welke snelheid dit gebeurde wist zij niet meer precies, ze dacht dat dit met ongeveer 90 km/uur gebeurde.

Wel wist zij dat zij gezien had dat er op de linker rijstrook een rode auto naderde, maar dat die in haar beleving nog ver achter haar reed.

Dat de aanrijding ter hoogte van de bestuurderscabine van de vrachtauto zou hebben plaatsgevonden is niet in het proces-verbaal vermeld omdat mevrouw H. dit niet in haar verklaring heeft genoemd en ons niet uit andere feiten of omstandigheden is gebleken.

Toen ik haar om het rij- en kentekenbewijs vroeg vertelde ze dat deze in haar handtasje lagen. Daar ze zich nagenoeg niet kon bewegen heb ik het handtasje voor haar gepakt en aan haar gegeven. Toen het haar niet lukte om het rij- en kentekenbewijs zelfstandig uit haar tasje te halen, heb ik voor haar, met haar uitdrukkelijke toestemming, de bescheiden uit het tasje gehaald.

Dat er niets over remsporen vermeld staat in het proces-verbaal komt omdat er geen remsporen op het natte wegdek door ons zijn aangetroffen/waargenomen.

De tenlastelegging van de artikelen 54 van het RVV en 5 van de Wegenverkeerswet kwamen niet voort uit de verklaring van mevrouw H., maar uit de "dossier vergelijking" van de beide, bij het ongeval betrokken, partijen. Beiden hadden, zo bleek achteraf, een totaal verschillende zienswijze verteld omtrent het ongeval.

Ondergetekende heeft tijdens het telefoongesprek met de advocaat zeker niet gezegd dat hij het vermoeden had dat de heer Y. te hard zou hebben gereden. Hooguit kan als antwoord op een vraag van de advocaat zijn verteld dat dit mogelijk zou zijn geweest, maar mogelijk ook niet.

Samengevat:

klacht 1: Mw. H. is wel kenbaar gemaakt verdachte te zijn.

klacht 2: Relas is wel in p.v. vermeld.

klacht 3: Niet aanwezige remsporen zijn niet vermeld waardoor p.v. wel compleet is.

klacht 4: Aan de OVJ overlaten omtrent hoor en wederverhoor tijdens de eventuele rechtszitting.

Tenslotte wil ik nog het volgende verklaren:

Ik heb mij tijdens het ongeval zorgen gemaakt over de toestand van mevrouw H. en heb haar, tot dat de ziekenauto arriveerde, constant in de gaten gehouden.

Ik heb haar auto overgebracht naar het ziekenhuis waar zij naartoe werd vervoerd, puur omdat ik met haar te doen had en om haar terwille te zijn. Dit gebeurde overigens met haar toestemming. Verder heb ik haar een dag later nog gebeld en geïnformeerd naar haar gezondheid.

In een proces-verbaal aanrijding staan veel vaste ambtelijke zinnen, in de praktijk wordt de gewone spreektaal gebezigd, maar wordt er wel hetzelfde mee bedoeld.

Als voorbeeld:

ambtelijk: u bent niet tot antwoorden verplicht

spreektaal: heeft u er bezwaar tegen een verklaring af te leggen.

ambtelijk: u bent verdachte

spreektaal: u heeft schuld aan het ongeval.

Als mevrouw H. verklaart dat ik niet heb gezegd: "U bent verdachte" en "U bent niet tot antwoorden verplicht" dan is dit weliswaar juist, echter zij is aangesproken in de normale spreektaal, juist om zo duidelijk mogelijk te zijn.

Verder vind ik het opmerkelijk dat mevrouw H. ten tijde van het ongeval zo afwezig was dat bijna alles langs haar heen leek te gaan en ze zich maar moeilijk iets van de aanrijding kon herinneren en wat ik haar verteld had en dat ze later, in uw bijzijn, tot in **detail** wat ze verklaard had kon terughalen.

Na de aanrijding hebben mijn collega en ik op het bureau de verklaringen bij elkaar gelegd (dossiersvergelijking) en het hele gebeuren nog eens doorgenomen. We hebben besloten aan de hand van de totaal uiteenlopende verklaringen omtrent het voorval, beide bestuurders als verdachten aan te merken. Dit omdat het voor ons niet duidelijk was dat beide partijen voor de volle 100% schuldig of onschuldig aan de oorzaak van het ongeval waren.

Omdat mevrouw H. ten tijde van het ongeval door mij is verteld dat zij misschien ook schuldig aan de aanrijding zou kunnen zijn, is zij ter plaatse als verdachte gehoord. Het leek mij daarom niet noodzakelijk om haar daar naderhand nogmaals over in te lichten en of te horen..."

Achtergrond

1. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27

"1. Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Artikel 29

"1. In alle gevallen waarin iemand als verdachte wordt gehoord, onthoudt de verhoorende rechter of ambtenaar zich van alles wat de strekking heeft eene verklaring te verkrijgen, waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd. De verdachte is niet tot antwoorden verplicht.

2. Voor het verhoor wordt de verdachte medegedeeld dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

3. De verklaringen van den verdachte, bepaaldelijk die welke eene bekentenis van schuld inhouden, worden in het proces-verbaal van het verhoor zooveel mogelijk in zijne eigen woorden opgenomen. De mededeling bedoeld in het tweede lid wordt in het proces-verbaal opgenomen."

2. Wegenverkeerswet 1994

Artikel 5

"Het is een ieder verboden zich zodanig te gedragen dat gevaar op de weg wordt veroorzaakt of kan worden veroorzaakt of dat het verkeer op de weg wordt gehinderd of kan worden gehinderd."

3. Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990)

Artikel 54

"Bestuurders die een bijzondere manoeuvre uitvoeren, zoals wegrijden, achteruitrijden, uit een uitrit de weg oprijden, van een weg een inrit oprijden, keren, van de invoegstrook de

doorgaande rijbaan oprijden, van de doorgaande rijbaan de uitrijstrook oprijden en van rijstrook wisselen, moeten het overige verkeer voor laten gaan."

4. Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, gesloten te New York op 19 december 1966 (IVBPR)

Artikel 14, derde lid, onder c en g

"3. Bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolging heeft een ieder, in volle gelijkheid,

recht op de volgende minimumgaranties:

(a) onverwijld en in bijzonderheden, in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;

(...)

(g) niet te worden gedwongen tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen."

5. Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)

Artikel 6

"1. Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging heeft een ieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. De uitspraak moet in het

openbaar worden gewezen maar de toegang tot de rechtszaal kan aan de pers en het publiek worden ontzegd, gedurende de gehele terechtzitting of een deel daarvan, in het belang van de goede zeden, van de openbare orde of nationale veiligheid in een democratische samenleving, wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privé leven van procespartijen dit eisen of, in die mate als door de rechter onder bijzondere omstandigheden strikt noodzakelijk wordt geoordeeld, wanneer de openbaarheid de belangen van een behoorlijke rechtspleging zou schaden.

2. Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan.

3. Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, heeft in het bijzonder de volgende rechten:

- a. onverwijld, in een taal die hij verstaat en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;
- b. te beschikken over de tijd en faciliteiten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging;
- c. zich zelf te verdedigen of daarbij de bijstand te hebben van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te kunnen worden bijgestaan, indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen;
- d. de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen à décharge te doen geschieden onder dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen à charge;
- e. zich kosteloos te doen bijstaan door een tolk, indien hij de taal die ter terechtzitting wordt gebezigd niet verstaat of niet spreekt."

6. Klachtenregeling KLPD van 3 maart 1994

Artikel 9, derde lid

"De ambtenaar, de klager en eventuele getuigen worden in de gelegenheid gesteld hun standpunt mondeling toe te lichten."

Artikel 12, tweede lid

"De klachtencommissie KLPD kan de klager, de ambtenaar, getuigen of deskundigen schriftelijk dan wel mondeling horen."

Toelichting bij artikel 9

"Artikel 9. De wijze van onderzoek en rapportage"

Dit artikel beschrijft het onderzoek naar de klacht. Uitgangspunt bij het onderzoek is de toepassing van het beginsel van hoor en wederhoor. De klager en de betrokken ambtenaar dienen voldoende in staat te worden gesteld hun standpunt te geven over de klacht en de reacties daarop. Dit horen kan zowel schriftelijk als mondeling plaatsvinden, dit ter beoordeling van degene die met de uitvoering van het onderzoek is belast. Indien de situatie zich daartoe leent, is het horen van betrokkenen in elkaars aanwezigheid ook mogelijk. Het horen kan op die manier het karakter van een verzoeningsgesprek krijgen."

7. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:10

"1. Het bestuursorgaan stelt de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid te worden gehoord.

2. Van het horen van de klager kan worden afgezien indien de klacht kennelijk ongegrond is dan wel indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord.

3. Van het horen wordt een verslag gemaakt."